

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ЛИТВИНОВ ЄВГЕН АРТУРОВИЧ

УДК 342.95

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС
ПІДРОЗДІЛІВ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2023

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент

Маковій Віктор Петрович,

Одеський державний університет внутрішніх справ,

завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін

факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Коваленко Наталя Володимирівна,

Касаційний адміністративний суд у складі Верховного суду,

суддя

кандидат юридичних наук, старший дослідник

Ткаченко Олександр Вікторович,

Київський інститут Національної гвардії України,

доцент кафедри державної безпеки

Захист відбудеться «25» серпня 2023 року об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «24» липня 2023 року.

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. На сьогодні питання забезпечення спроможності підрозділів поліції виконувати основні завдання є нагальним, зокрема через збройну агресію росії проти Української незалежності та територіальної цілісності, а також зростаючу на цьому фоні криміногенну активність, котра деструктивно впливає на забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Питання утвердження принципів демократії та правової державності безперечно є одними з найбільш важливих, зокрема в умовах активної європейської та євроатлантичної інтеграції. Ефективне функціонування всіх державних інституцій у цьому контексті є найпершим пріоритетом у всіх напрямках державної політики та соціально-правового життя суспільства в Україні.

Слід зауважити, що Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що підпорядковується Кабінету Міністрів України та діяльність якого координується Міністром внутрішніх справ України. Зокрема, до меж компетенції поліції віднесено, у тому числі, протидію організованій злочинності в різноманітних сферах і галузях соціального буття, оскільки вона є досить поліваріативною та багатогранною, зокрема й через власний технічний прогрес і системне укріплення соціальних зв'язків.

Організована злочинність, як соціальне та комплексне явище, неодноразово досліджувалась вітчизняними вченими й дослідниками, проте питання ролі та місця Національної поліції України, її адміністративно-правового статусу та загальної спроможності впливати на відповідні процеси щодо протидії масово-протиправним актам, було, є й буде залишатись актуальним, а в умовах широкомасштабного вторгнення росії набуває ще більшої гостроти та наукової актуальності.

Належить зауважити, що сучасні методи та форми ведення війни передбачають широке коло інструментів, способів і засобів, одним із яких може бути як використання елементів гібридної війни, так і залучення до диверсійних заходів маргінальних верств українського населення, до числа яких відносяться злочинці та правопорушники. Водночас, набуваючи ознак стійкості та системності, такі особи й їх угруповання можуть нанести державі та суспільству непоправних втрат і в вирішальний момент супротиву суттєво вплинути на позиції сторін. Саме тому, на нашу думку, комплексне, змістовне й багатоаспектне опрацювання питання адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України, як єдиного комплексного й злагодженого механізму протидії даному виду деструктивного впливу на суспільство, є надзвичайно важливим в умовах сьогодення й набуде ще більшої актуальності в післявоєнний час. Крім цього певна законодавча неточність та системна зміна підходів до організації роботи підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України сприяють нагальній необхідності комплексного напрацювання алгоритмів із удосконалення як адміністративно-правового статусу відповідного органу (підрозділу), так й інших, фрагментарних аспектів.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. На науковому рівні питання функціонування підрозділів протидії організованій злочинності, у тому числі Національної поліції України, опрацьовувалося багатьма вченими та дослідниками, серед яких чільне місце посідають такі як: О.М. Бандурка, Ю.Г. Барабаш, О.І. Безпалова, Ю.Є. Белінський, Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький, М.Є. Василенко, С.С. Вітвіцький, О.В. Волошина, Ю.В. Гаруст, Є.А. Гетьман, І.П. Голосніченко, М.П. Гурковський, С.Л. Дембіцька, С.Ф. Денисюк, О.В. Джафарова, А.В. Добровінський, О.Ю. Дрозд, Д.С. Дронік, Є.О. Дубовий, Я.В. Журавель, К.С. Ізбаш, Д.К. Катріч, С.В. Ківалов, О.Ф. Кобзар, Н.В. Коваленко, М.В. Ковалів, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, А.О. Корнійченко, В.В. Корольова, Ю.В. Кривицький, М.Ф. Криштанович, В.А. Куліков, І.Г. Кучеренко, Я.О. Лакійчук, Д.М. Ластович, В.П. Маковій, А.А. Манжула, Н.В. Машніцька, І.В. Мельник, С.М. Мельничук, Л.І. Миськів, М.А. Мовчан, Д.О. Назаренко, А.А. Нікітін, Г.Р. Парханов, В.В. Пахомов, О.С. Проневич, М.Ю. Романов, М.Я. Сидор, А.О. Собакарь, А.А. Стародубцев, О.В. Ткаченко, Р.В. Шаповал, С.О. Шатрава, Х.П. Ярмакі тощо.

Водночас різке підвищення активності сегменту організованої злочинності в суспільстві, урізноманітнення видів її діяльності, триваюча збройна агресія росії проти незалежності України, а також висока вірогідність дестабілізації соціально-політичного та правового устрою з боку відповідних протиправних утворень на користь агресора, зумовлюють потребу в напрацюванні комплексного уявлення про алгоритм і конкретні кроки удосконалення функціонування підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Питання протидії організованій злочинності в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, у тому числі стратегічними документами, що визначають спрямованість державної політики в цьому напрямі, серед яких найбільш важливими є: Стратегія боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126-р); Концепція адміністративної реформи в Україні (Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810); Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019); Національна стратегія у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021); План заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 року № 850-р). Разом із цим тема дисертаційного дослідження відповідає зареєстрованій у Науково-дослідному інституті темі науково-дослідної роботи («Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 012U105390).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає у проведенні комплексного аналізу адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України та напрацюванні практикоорієнтованих рекомендацій із його вдосконалення.

Поставлена мета зумовила необхідність розв'язання ряду дослідницьких завдань, серед яких зокрема:

- визначити поняття та надати характеристику сучасному стану організованої злочинності в Україні;
- окреслити органи Національної поліції України як суб'єктів забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю;
- розкрити нормативні засади реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та визначити місце серед них адміністративно-правового регулювання;
- охарактеризувати поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України;
- дослідити завдання та функції підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України;
- з'ясувати права й обов'язки підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України;
- визначити територіальну юрисдикцію підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України;
- охарактеризувати зарубіжний досвід функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю;
- визначити шляхи удосконалення законодавства України щодо забезпечення функціонування підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері забезпечення протидії організованій злочинності в Україні.

Предмет дослідження – адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України.

Методи дослідження. Автором було застосовано широкий методологічний інструментарій, котрий полягав у використанні як загальнонаукових, так і спеціально-правових методів пізнання науково-юридичної матерії в комплексі (комбінації різних методів) та окремих методів відносно специфічних елементів дисертаційного дослідження.

За допомогою *філософського* методу було поглиблено понятійно-категоріальні елементи дисертаційного дослідження (що містяться в підрозділах 1.1, 1.4, 2.1, 2.2). *Логіко-семантичний* метод надав можливість забезпечити впорядкованість викладу тексту роботи та послідовність в аргументації позицій відносно ключових положень (вступ, висновки). *Діалектичний* метод дозволив дослідити термінологію та сутність політики протидії організованій злочинності в Україні та взаємозв'язок цього процесу з роботою органів правопорядку (підрозділи 1.1, 2.1, 3.2). Застосування *формально-логічного* методу уможливило характеристику основних змістовних елементів адміністративно-правового статусу Національної поліції України та нормативних засад реалізації нею державної політики (підрозділи 1.2, 1.3, 1.4, 2.3). *Системно-структурний* метод було застосовано щодо визначення завдань, функцій, прав і обов'язків підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України, а також їх територіальної юрисдикції (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Удосконалення

адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України стало можливим у результаті застосування *порівняльно-правового та системно-структурного* методів (підрозділи 3.1, 3.2).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є одним із перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України. У результаті проведеного дослідження автором було обґрунтовано низку теоретико-правових і практикоорієнтованих наукових положень, висновків і пропозицій, зокрема:

уперше:

- розроблено та диференційовано напрямки діяльності Національної поліції України щодо протидії організованій злочинності під час дії воєнного стану, якими є: виявлення, попередження та розкриття кримінальних правопорушень загальнокримінальної спрямованості, а також виявлення, попередження та розкриття економічних і корупційних адміністративних та кримінальних правопорушень (протидія організованим групам та злочинним організаціям в органах державної влади, протидія корупції, протидія діяльності організованих груп та злочинних організацій у сфері публічних закупівель);

- розроблено основні аспекти нормативних засад реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю, котрі включають: превентивні заходи; законодавство та правоохоронну діяльність; міжнародне співробітництво; конфіскацію активів, отриманих злочинним шляхом; захист свідків та жертв; ефективний моніторинг;

- запропоновано визначення поняття «територіальна юрисдикція» з огляду на відсутність закріплення такого поняття на законодавчому рівні. Територіальна юрисдикція міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України по протидії організованій злочинності – це визначені законами, постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативно-правовими актами функції, завдання, відповідні повноваження, які мають право здійснювати дані органи на окремих територіях з метою функціонування структурних (відокремлених) підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України;

удосконалено:

- теоретичні підходи до структури елементів механізму успішної боротьби з організованою злочинністю, котрими є необхідність розроблення нової стратегії боротьби з організованою злочинністю (в частині впровадження в Україні аналізу ризиків і загроз за аналогом успішної діяльності Європолу (SOCTA) в даному напрямі, реалізації нових проєктів спільно з Консультативною місією ЄС, взаємодії Національної поліції та Державної фіскальної служби), сприяння соціальному та економічному розвитку суспільства, а також забезпечення доступу до освіти, медичних послуг, соціального забезпечення та інших необхідних ресурсів (що набуло особливої актуальності в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні);

- теоретичне уявлення про класифікацію напрямів удосконалення

адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України, котрі структуруються: 1) за напрямом: на внутрішньо-організаційні та правові напрями та на зовнішньополітичні; 2) за рівнем масштабу: міждержавні, загальнодержавні та регіональні напрями; 3) за видовим напрямом: правові, організаційно-управлінські, фінансово-економічні та матеріально-технічні;

– розуміння організаційно-управлінських і правових особливостей функціонування інфраструктури Національної поліції України в контексті протидії організованій злочинності, що діє на міжрегіональному та регіональному рівнях, котрі визначаються законодавством України, хоч і потребують подальшого уточнення;

дістали подальшого розвитку:

– розуміння сутності та змісту організованої злочинності, під якою слід розуміти негативне соціальне явище, яке має цілеспрямований, стійкий, систематичний і планомірний характер і характеризується сукупністю небезпечних для суспільства та взаємозалежних груп організованих злочинних угруповань, що діють протягом конкретного проміжку часу на певній території з метою отримання великих злочинних прибутків;

– доктринальні підходи до розуміння важливості та змісту міжнародного досвіду в утвердженні як політики протидії організованій злочинності, так і елементів адміністративно-правового статусу Національної поліції (та відповідних підрозділів), як суб'єкта протидії їй, оскільки саме чітка регламентованість та взаємопов'язаність безпосередньо впливають на можливість залучення міжнародного правоохоронного сегменту до процесів виявлення елементів системи організованої злочинності (принцип міжнародного обміну інформацією про злочинність);

– позиція про те, що протидія організованій злочинності пов'язана з діяльністю багатьох органів публічної влади правоохоронної спрямованості – до числа основних шляхів вдосконалення взаємодії між різними підрозділами і всередині Національної поліції віднесено необхідність вдосконалення системи оперативних контактів, а також обміну інформацією, тобто передачі навіть незначної інформації в порядку внутрішньовідомчої та міжвідомчої взаємодії.

Практичне значення отриманих результатів. Основні положення, пропозиції, рекомендації та висновки як теоретико-правового, так і прикладного змісту використовуються та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого розроблення проблем правового регулювання сфери протидії організованій злочинності, а також адміністративно-правового статусу Національної поліції України в даному напрямі (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *практичній діяльності* – для забезпечення планомірного та системного поліпшення функціонування механізму протидії організованій злочинності в Україні та на міждержавній арені, а також посилення ролі Національної поліції України в даному контексті та векторі діяльності;

– *освітньому процесі* – матеріали та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані під час укладання навчально-методичних матеріалів до

таких навчальних дисциплін, як: «Актуальні проблеми адміністративного права і процесу», «Взаємодія підрозділів Національної поліції з громадськістю», «Організаційно-правові основи діяльності Національної поліції», «Управління підрозділами Національної поліції» тощо (акт впровадження Донецького державного університету внутрішніх справ).

Апробація матеріалів дисертації. Ключові положення дисертації, висновки й рекомендації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях, а саме: «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.), «Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики» (м. Київ, 21–22 лютого 2022 р.), «Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування» (м. Київ, 16–17 березня 2022 р.), «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.), «Правові проблеми сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 25–26 січня 2023 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок. Список використаних джерел складається з 173 найменувань і займає 21 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів; наведено дані про апробацію матеріалів дисертації, структуру й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованим злочинності Національної поліції України» складається із чотирьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Поняття та сучасний стан організованої злочинності в Україні»* уточнено поняття організованої злочинності як соціального та правового явища, а також уточнено її сучасний стан, окреслено загальне уявлення про механізм оцінки її стану.

Наведено розуміння змісту та сутності як соціальної, так і правової сторони явища організованої злочинності, котра деструктивно впливає на всі сфери суспільства. Констатовано, що саме вона залишається пріоритетною загрозою державі та суспільству. Запропоновано визначення сутності організованої злочинності, зокрема в контексті широкомасштабного вторгнення росії та всебічних спроб агресора залучити до колабораційної діяльності злочинний сегмент. Наведені статистичні показники та результати соціології засвідчили, що рівень організованої злочинності та поліваріативність сфер її діяльності в Україні лише зростає, що потребує суттєвої та конструктивної реакції на зазначені події.

Обґрунтовано, що ескалація діяльності організованої злочинності в Україні перш за все обумовлена збройною агресією рф проти незалежності та

територіальної цілісності України, що власне й впливає на потребу удосконалення адміністративно-правових засад функціонування підрозділів, уповноважених на боротьбу з даним видом протиправної поведінки. Аргументовано, що одним із пріоритетних шляхів боротьби з організованою злочинністю є провадження ефективної державної політики у зазначеній сфері, що визначатиме напрямки модернізації нормативного забезпечення.

Підрозділ 1.2 «Органи Національної поліції України як суб'єкт забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю» присвячено дослідженню системи суб'єктів забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та структурно виділено роль і місце органів Національної поліції України як одного з найбільш важливих суб'єктів такої діяльності.

Доведено, що основним суб'єктом протидії організованій злочинності в класичному її розумінні є Національна поліція України, завдяки своїй полікомпетентності та можливості застосування оперативних підрозділів до забезпечення здійснення досудового розслідування усіма відповідними суб'єктами. Певну компетенцію та відповідну роль в протидії організованій злочинності в різних сферах мають Служба безпеки України, Бюро економічної безпеки, Національне антикорупційне бюро, Державне бюро розслідувань, проте основну й найбільш широку компетенцію щодо протидії організованій злочинності в класичному її розумінні має Національна поліція України, перш за все в особі спеціалізованого оперативного підрозділу – Департаменту стратегічних розслідувань.

Виокремлено та охарактеризовано місце та роль Департаменту стратегічних розслідувань в системі суб'єктів забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю, оскільки даний підрозділ є оперативним і в своїй діяльності керується не лише Законом України «Про Національну поліцію», а й «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінальним процесуальним кодексом України, котрий, серед іншого, передбачає можливість доручення проведення певних процесуальних дій оперативним працівникам, навіть з урахуванням того, що суб'єкт здійснення такого розслідування не органи досудового розслідування Національної поліції України.

У підрозділі 1.3 «Нормативні засади реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та місце серед них адміністративно-правового регулювання» проаналізовано акти законодавства України та міжнародно-правового поля, що забезпечують правове регулювання як політики протидії організованій злочинності загалом, так і функціонуванню Національної поліції України, як одного з основних суб'єктів такої діяльності, зокрема.

Приділено увагу основним елементам механізму адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України в сфері протидії організованій злочинності, уточнено розуміння необхідності вдосконалення нормативних засад реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та зазначено в ньому роль і місце адміністративного

законодавства. Констатовано, що сфера протидії організований злочинності – одна з небагатьох, що має стратегічний адміністративно-управлінський документ на рівні держави – концепцію.

Визначено, що міжнародні конвенції та додаткові протоколи до них є джерелом державної політики в сфері протидії організований злочинності, оскільки питання боротьби з нею є концептуальним у міждержавній площині, так як деякі злочинні угруповання та організації діють одразу на території декількох країн. Це, в свою чергу, спричиняє потребу подальшого вдосконалення цього напрямку, одним із способів якого визначено необхідність вироблення універсального міжнародного документа під егідою Організації Об'єднаних Націй, чия провідна роль в координації міжнародного співробітництва в боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю безперечна.

У підрозділі 1.4 «*Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України*» проаналізовано зміст і сутність поняття адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України, охарактеризовано елементи, котрі є його складовими та невід'ємними частинами.

Адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України визначено як врегульоване правовими нормами юридичне становище відповідного підрозділу в системі Національної поліції, визначене їх спеціальним призначенням, закріплені відповідними положеннями права та обов'язки, функції та компетенція та загалом їх місце в структурі Національної поліції України.

Узагальнено й обґрунтовано уявлення про зміст і структуру адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України, складовими якої є внутрішньо побудовані і розташовані в чіткому порядку елементи, основною метою яких є забезпечення збереження існування та діяльності даного підрозділу у разі будь-яких змін – внутрішніх або зовнішніх. Відповідно, структурними елементами такого статусу є: права; обов'язки; повноваження; юридична відповідальність та інші. Завдяки даним елементам підрозділи протидії організований злочинності Національної поліції України беруть участь у виконанні функцій держави в окремих суспільних відносинах, мають чітко встановлену структуру, яка дає змогу виконувати покладені на них завдання, наділені публічно владними повноваженнями.

Розділ 2 «Характеристика адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України» охоплює три підрозділи.

У підрозділі 2.1 «*Завдання та функції підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України*» шляхом аналізу додаткового нормативно-правового забезпечення та узагальнення позицій низки вчених було охарактеризовано завдання та функції підрозділів протидії організований злочинності Національної поліції України як невід'ємних складових частини відповідного адміністративно-правового статусу.

На підставі аналізу Закону України «Про Національну поліцію» та положення «Про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України» доведено, що саме відповідному підрозділу відводиться доктринальна роль щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності в сфері протидії організованій злочинності, що відображається у чинному законодавстві України, локальних нормативно-правових актах, а також відомчих інструкціях і наказах.

Обґрунтовано, що основним завданням діяльності Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, як ключового підрозділу, відповідального за реалізацію державної політики в даній сфері, є здійснення своєї діяльності виключно в межах і у спосіб визначених законодавством України з метою недопущення вчинення правопорушень суб'єктами організованої злочинності, а також фактичне розкриття вже розпочатих (і подальше їх припинення) злочинів і кримінальних правопорушень. Зазначається, що завдання та функції відповідного підрозділу чітко визначаються в законодавстві України.

У підрозділі 2.2 *«Права й обов'язки підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»* доопрацьовано характеристику адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України шляхом аналізу прав і обов'язків, як основних його складових елементів, що наповнюють відповідний функціонал правничою та функціональною суттю та змістом.

Аргументовано, що коло прав і обов'язків, як структурних елементів адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України, обмежується метою його діяльності, завданнями та чітко сформульованими законодавчими нормами. Важливим є те, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти виключно в межах своєї компетенції, під загрозою визнання таких доказів недопустимими, що з огляду на складність законотворчого механізму суттєво гальмує здійснення низки невідкладних оперативно-розшукових заходів, котрі спрямовані на здобуття доказової інформації.

Коло прав і обов'язків підрозділу суттєво перетинається з правовим статусом його працівників. Водночас, на думку автора, важливим є те, що на перший план необхідно висувати зміст та механізм реалізації правових заборон і обмежень, що дозволяють не допускати співробітниками поліції зловживань повноваженнями, контролювати їх діяльність з метою реалізації завдань законодавства про протидію корупції.

У підрозділі 2.3 *«Територіальна юрисдикція підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України»* досліджено та уточнено особливості такого явища як «міжрегіональний» структурний підрозділ, яким власне і є Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України. Охарактеризовано змістовну та правничу наповненість поняття «територіальна юрисдикція».

Встановлено, що діяльність Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України першочергово є нетиповою з організаційно-управлінської точки зору, оскільки регіональні представництва Департаменту – його управління в областях не синхронізовані з діяльністю місцевої поліції, що

одночасно приносить як плюси, так і негативні аспекти в діяльність відповідного підрозділу. Окремим питанням постає важливість підпорядкування Департаменту стратегічних розслідувань безпосередньо Голові Національної поліції України, що забезпечує даний підрозділ від ототожнення з іншими службами та підрозділами оперативного блоку та сприяє запобіганню розголошенню службової інформації всередині системи.

Обґрунтовано, що територіальна юрисдикція міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України по протидії організованій злочинності – це визначені законами, постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативно-правовими актами функції, завдання, відповідні повноваження, які мають право здійснювати дані органи на окремих територіях з метою функціонування структурних (відокремлених) підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Розділ 3 «Удосконалення адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю» досліджено міжнародний досвід функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю. Узагальнено розуміння про те, що фундаментальною основою імплементації найбільш успішних міжнародних практик до відповідного механізму в Україні має стати досвід міждержавної діяльності міжнародних правоохоронних організацій, на кшталт Європолу. Крім цього, аналіз низки правоохоронних систем успішних демократій Європейського Союзу, констатує, що переважно функцію протидії організованій злочинності в класичному прояві відносять до компетенції спеціально уповноважених підрозділів та органів державної влади, які, в свою чергу, не відносяться до поліцейської структури.

Зауважено, що серед кола ефективних міжнародно-правових інструментів протидії організованій злочинності найбільш важливими напрямами на нашу думку є: дослідження міжнародних, соціально-економічних, політичних та інших засад діяльності організованої злочинності; цільове використання пристосованого до конкретних політичних умов організаційно-правового інструментарію, призначеного для боротьби з організованою злочинністю в рамках всесвітніх та регіональних міжнародних організацій; удосконалення міжнародного права (законодавства), спрямованого на протидію особливо небезпечним видам організованої злочинності: постійна адаптація та гармонізація національних правових систем відповідно до норм міжнародного права щодо регулювання питань оптимізації та вдосконалення правоохоронної та судової діяльності, а також інформаційного забезпечення у сфері боротьби з окремими видами організованої злочинності; розроблення загальних нормативних засад співробітництва держав з питань боротьби з організованою злочинністю.

У підрозділі 3.2 «Шляхи удосконалення законодавства України щодо забезпечення функціонування підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України» доводиться, що охарактеризовані соціально-

політичні тенденції, а також обстановка на полі бою з агресором створюють обставини, за яких найбільш важливим є створення концептуального механізму реалізації протидії організованій злочинності загалом і злагодженого, системного, структурованого та розподіленого за ролями функціонування відповідно уповноважених суб'єктів.

Доведено, що протидія організованій злочинності пов'язана з діяльністю багатьох органів публічної влади правоохоронної спрямованості. До числа основних шляхів вдосконалення взаємодії між різними підрозділами і всередині Національної поліції слід віднести необхідність вдосконалення системи оперативних контактів, а також обміну інформацією, тобто передачі навіть незначної інформації в порядку внутрішньовідомчої та міжвідомчої взаємодії. Крім цього потрібна розробка внутрішньовідомчої методики для системи Міністерства внутрішніх справ України, спрямованої на виявлення ознак діяльності злочинних угруповань, визначення значущої інформації, яка буде відпрацьовуватися між підрозділами поліції більш чітким чином.

Підкреслюється, що лише системне та поступове здійснення заходів із протидії організованій злочинності як всередині держави, так і на міждержавному рівні, може подолати організовану злочинність. До кола основних напрямів реалізації державної політики в даному сегменті, а також тих аспектів, що треба законодавчо врегулювати віднесено: превентивні заходи (збільшення своєчасної реакції на поширення злочинності, підвищення громадської правосвідомості, підтримка профілактичних програм для попередження злочинності серед молоді); законодавче забезпечення (удосконалення законодавства для забезпечення ефективного реагування на організовану злочинність, прийняття жорстких норм, спрямованих на протидію організованій злочинності, збільшення кількості та підвищення компетентності співробітників правоохоронних органів, підвищення рівня співпраці між правоохоронними органами на національному та міжнародному рівнях); посилення міжнародного співробітництва (вироблення спільного алгоритму розслідування правопорушень та затримання злочинців, обмін інформацією, згуртування проти спільних загроз, розвиток міжнародних договорів і механізмів для забезпечення співпраці); конфіскація активів, отриманих злочинним шляхом; захист свідків та жертв (надання необхідної підтримки та допомоги в процесі відправлення правосуддя); ефективний моніторинг (вивчення та аналіз даних для ідентифікації нових злочинних груп та методів їх діяльності, що допоможе у вчасному реагуванні та розробці ефективних стратегій протидії організованій злочинності).

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації представлено результати проведеного комплексного аналізу щодо змісту й сутності адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України. Основні з них такі:

1. Автором визначено поняття та надано характеристику сучасному стану організованої злочинності в Україні, а також запропоновано основні шляхи

теоретико-методологічного вдосконалення відповідного механізму протидії як на державному, так і на локальному рівнях. Підводиться підсумок про те, що загалом злочинність є деструктивним явищем, котре негативно впливає на соціальні правовідносини та загрожує правам і свободам людини і громадянина, що потребує відповідної реакції з боку держави та утвердження інституту спроможності органів державної влади реагувати на відповідні потреби й намагання щодо боротьби з нею.

Підкреслюється, що найважливішим елементом успішної боротьби з організованою злочинністю, який набув особливої актуальності під час воєнного стану, є забезпечення соціального захисту та запобігання соціальній незахищеності. Це означає сприяння соціальному та економічному розвитку суспільства, а також забезпечення доступу до освіти, медичних послуг, соціального забезпечення та інших необхідних ресурсів. Крім того, важливо берегти людей і робити акцент на формуванні правової культури та громадянської свідомості. Загалом політика держави у сфері боротьби зі злочинністю має забезпечувати економічну безпеку держави, що реалізується затвердженими правовими нормами. Змістом державної політики є законодавча та правоохоронна діяльність, спрямована на розробку та застосування правових заходів щодо ефективної боротьби з економічними злочинами, які здійснюють суб'єкти корупційної діяльності.

2. Утверджено позицію про те, що органи Національної поліції України загалом, а також відповідний спеціалізований підрозділ – Департамент стратегічних розслідувань мають дуже широке коло компетенції, що поширюється як на самостійне забезпечення протидії організованим злочинності даним підрозділом і поліцією загалом, так і законодавчою та компетенційною можливістю оперативних працівників супроводжувати здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень щодо суб'єктів організованої злочинності іншими органами досудового розслідування.

Наведені дані дають впевненість, що, незважаючи на нові виклики, пов'язані з веденням бойових дій з боротьби з агресорами та звільнення території нашої держави, підрозділи Національної поліції України не допускають поширення злочинного впливу організованих груп та організованої злочинності на території держави, швидко реагуючи на будь-які зміни кримінального середовища.

Доведено, що адміністративно-правовий статус Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, маючи такі ознаки як виключна компетенція в структурі Національної поліції зокрема та органів по боротьбі з організованою злочинністю в Україні в цілому, а також чіткість мети, уможлиблює забезпечення даним підрозділом реалізації всіх, без винятку обов'язків і реалізації відповідних повноважень, що спрямовані на реалізацію державної політики в означеній сфері.

3. Доведено, що нормативними засадами реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю є спектр актів законодавства України в широкому його розумінні, що прямо чи опосередковано формують зміст і надають нормативне наповнення повноваженням, обов'язкам, правам і завданням (меті) Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України та

відповідним працівникам у межах реалізації ними правоохоронних і, подекуди, правозахисних функцій державного механізму.

Важливим у результаті аналізу відповідного кола нормативно-правових актів виявилось те, що не менш важливу роль в правовому регулюванні відповідного кола правовідносин як на внутрішньодержавному, так і міждержавному рівні відіграють нормативно-правові акти міжнародної дії (Конвенції та протоколи до них), котрі, регулюючи певні особливості державної політики в сфері протидії організованій злочинності, не просто впливають на стратегічну мету та завдання, а й глибоко пронизуючи державний механізм, змінюють подекуди форми та методи здійснення оперативно-розшукової діяльності та безпосередньо впливають на зміст реалізації повноважень та виконання обов'язків усіма без винятку працівниками відповідно вказаних підрозділів.

4. Деталізовано та уточнено поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України. Доводиться позиція про те, що основою структури адміністративно-правового статусу Департаменту стратегічних розслідувань, як підрозділу по протидії організованій злочинності Національної поліції України, є внутрішньо побудовані і розташовані в чіткому порядку його елементи, основна мета яких – забезпечення збереження існування та діяльності даного підрозділу у разі будь-яких змін – внутрішніх або зовнішніх, що стало актуальним у теперішній час, коли з моменту повномасштабного вторгнення російською федерацією на територію нашої країни працівники департаменту окрім виконання покладених на них завдань також протидіють військовій агресії та опановують нові функції (виявлення колаборантів, диверсійних груп тощо).

Серед кола завдань, найбільш притаманних саме цьому підрозділу, є функції, які відрізняють його від інших підрозділів Національної поліції: інформування керівництва Національної поліції України про стан і динаміку організованої злочинності та корупції, причини та умови їх проявів, ступінь впливу на криміногенну, соціально-економічну та політичну ситуацію; здійснення заходів щодо захисту бюджетних коштів від злочинних посягань організованих груп та злочинних організацій, забезпечення правомірності процедур закупівлі товарів, робіт і послуг та цільового використання бюджетних коштів; організація та здійснення у межах компетенції заходів, спрямованих на забезпечення відшкодування збитків державі, а також фізичним та юридичним особам, завданих протиправною діяльністю організованих груп та злочинних організацій; забезпечення взаємодії і координації діяльності органів (підрозділів) Національної поліції України з питань протидії організованій злочинності; здійснення збору доказів про вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; установлення причин і умов, що сприяють учиненню правопорушень та вжиття в межах компетенції заходів щодо їх усунення; здійснення взаємного обміну необхідною для виконання покладених на Департамент завдань та функцій інформацією з іншими підрозділами Національної поліції України; інші функції, відповідно до чинного законодавства України.

5. Обґрунтовано, що завдання та функції підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України є складовими адміністративно-правового статусу цих суб'єктів і сприяють та, частково, деталізують визначену законодавством України мету їх функціонування. Завданнями є ті визначені в законодавстві України положення, що корелюються з повноваженнями поліції загалом, а також мірою можливої поведінки працівників Департаменту стратегічних розслідувань (тобто, є досяжними й реальними) та спрямовані на реалізацію та втілення в життя мети діяльності.

Функціями, як зазначалось в багатьох дослідженнях, є чітко визначені у відповідному законодавстві положення, що регламентують можливість здійснення (реалізацію) тих чи інших повноважень, спрямованих на боротьбу з організованою злочинністю. Важливим є те, що всі без винятку структурні елементи адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України керуються стратегічними документами та власною метою, що й виступає межею в контексті їх компетенції.

6. Доведено, що права й обов'язки підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України формуються на підставі чітко окреслених завдань, мети та загальної концепції протидії організованій злочинності в Україні. Аргументовано позицію про те, що як права, так і обов'язки, котрі традиційно в праві визначаються як міра дозволеної та межа максимально допустимої поведінки поділяються на дві групи, з яких перша – загально поліцейська, включає права і обов'язки працівників підрозділів протидії організованій злочинності як поліцейських суб'єктів та базується на нормативно-правовому підґрунті, визначеному Законом України «Про Національну поліцію» та іншими супутніми до нього, а друга – спеціальні права й обов'язки, котрі зокрема визначаються міжнародними конвенціями й договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також національними стратегічними й локальними документами, що визначають зміст і сутність політики протидії організованій злочинності в Україні.

Під правами конкретних працівників відповідних підрозділів розуміють комплекс закріплених нормами права дозволів, які можна поділити на дві групи, одна з яких включає загальні права і свободи, якими працівник поліції володіє як громадянин України, а інша – складається зі спеціальних прав працівників Національної поліції. До спеціальних прав співробітника поліції можна віднести зокрема, права на: забезпечення належних організаційно-технічних умов, необхідних для виконання службових обов'язків; отримання в установленому порядку інформації та матеріалів, необхідних для виконання службових обов'язків, а також на внесення пропозицій про вдосконалення діяльності поліції; просування по службі та інші.

7. У результаті визначення територіальної юрисдикції підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України доведено, що в системі Національної поліції немає чіткого поділу на територіальні та міжрегіональні підрозділи, мова про останні йде лише в нормативно-правових документах, які регулюють їх створення та функціонування. Також немає чіткого закріплення на законодавчому рівні визначення цих понять, встановлення відмінностей в

функціях, що вони виконують, їх структурі, принципах управління ними тощо. Важливою ознакою, яка притаманна міжрегіональному органу є те, що його повноваження на відміну від територіального органу розповсюджуються на декілька адміністративно-територіальних одиниць.

На підставі аналізу законодавчих положень та норм законодавства України, доведено, що поняття «територіальна юрисдикція», яке не має чіткого визначення в законодавстві України, характеризується як визначені законами, постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативно-правовими актами функції, завдання, відповідні повноваження, які мають право здійснювати дані органи на окремих територіях з метою функціонування структурних (відокремлених) підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України.

8. Проаналізовано досвід міжнародної протидії організованій злочинності, без приділення конкретної уваги окремим державам і механізмам, оскільки питання, пов'язані з транснаціональною та транскордонною злочинністю, що існує за принципом міждержавності, слід долати колективними методами, способами та засобами. Важливим у дослідженні міжнародного досвіду є акцент на тому, що питання, пов'язані з необхідністю розробки нової стратегії боротьби з організованою злочинністю, постійно обговорюються на міжвідомчих нарадах Міністерства внутрішніх справ України, де наголошується на важливості співпраці з країнами Європейського Союзу у боротьбі з транснаціональною злочинністю.

Підводиться підсумок про те, що критичною є потреба впровадження в Україні аналізу ризиків і загроз із використанням методології Європолу SOCTA на загальнодержавному рівні. Оскільки інформація та обмін нею визначається як ключовий аспект в організації протидії міжнародній злочинності, реалізація нових проектів спільно з Консультативною місією ЄС, взаємодія Національної поліції та Державної фіскальної служби є ключовими напрямками й основною механікою, що належить запозичити з числа всього міжнародного досвіду.

9. Класифіковано напрямки удосконалення адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України: 1) за напрямом: на внутрішньо-організаційні та правові напрями та на зовнішньополітичні; 2) за рівнем масштабу: міждержавні, загальнодержавні та регіональні напрями; 3) за видовим напрямом: правові, організаційно-управлінські, фінансово-економічні та матеріально-технічні.

Визначено, що до числа перспективних напрямків міжнародного співробітництва на глобальному, регіональному і двосторонньому рівнях, а також відповідних наукових досліджень з даної тематики можна віднести: дослідження міжнародних, соціально-економічних, політичних та інших засад діяльності організованої злочинності, а також визначення місця та ролі міжнародного співробітництва, необхідних державних реформ в контексті боротьби з даним видом злочинності і забезпечення безпеки держав; удосконалення міжнародного права (законодавства), спрямованого на протидію особливо небезпечним видам організованої злочинності, що вчиняються різними злочинними формуваннями (організованою групою, злочинним співтовариством) або легальними корпораціями, удосконалення розуміння інституту співучасті у злочині; постійну адаптацію та гармонізацію національних правових систем відповідно до норм

міжнародного права щодо регулювання питань оптимізації та вдосконалення правоохоронної та судової діяльності, а також інформаційного забезпечення у сфері боротьби з окремими видами організованої злочинності; розробку загальних нормативних засад співробітництва держав з питань боротьби з організованою злочинністю, включаючи: корупцію, міжнародний тероризм, легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом та злочинністю в умовах надзвичайних ситуацій (війни).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Литвинов Є.А. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України. *Юридична наука*. 2019. № 8 (98). Т. 2. С. 100–106.

2. Литвинов Є.А. Нормативні засади реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та місце серед них адміністративно-правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 565–567.

3. Литвинов Є.А. До питання видів і форм впливу організованої злочинності на стабільність функціонування суспільства: правовий аспект. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 1. С. 149–152.

4. Литвинов Є.А. Органи Національної поліції України як суб'єкт боротьби з організованою злочинністю. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 2. С. 49–52.

5. Литвинов Є. Поліваріативність підходів до поняття організованої злочинності. *KELM*. 2023. № 4 (56). С. 179–183 (Республіка Польща).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Литвинов Є.А. Особливості сутності організованої злочинності як протиправного явища. *Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 12–13 серп. 2020 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. С. 72–75.

7. Литвинов Є.А. Нормативно-правове регулювання боротьби з організованою злочинністю в Україні: до питання окремих думок. *Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 21–22 лют. 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 55–58.

8. Литвинов Є.А. Підходи до визначення кола суб'єктів протидії організованій злочинності в Україні. *Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 16–17 берез. 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 27–30.

9. Литвинов Є.А. Поліваріативність підходів до поняття організованої злочинності. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 14–15 черв. 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 41–44.

10. Литвинов Є.А. Адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України. *Правові проблеми сучасності та наукові підходи до їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 25–26 січ. 2023 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 39–41.

АНОТАЦІЯ

Литвинов Є.А. Адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2023.

Дисертаційне дослідження є одним із перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України в період воєнного стану та початку повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Доведено, що організована злочинність як соціально-правове явище відображає змістовне наповнення будь-якого організованого деструктивного впливу окремих соціальних груп на правовідносини. Сама сутність організованої злочинності бере свій початок із тих обставин, що посилили неможливість вчинення кримінальних чи будь-яких інших правопорушень одноособово, а тому потребували спрощення шляхом залучення додаткового людського ресурсу.

Обґрунтовано, що на сучасному етапі становлення Української державності коло суб'єктів протидії організованій злочинності є досить широким, проте загалом основні функції покладаються на Національну поліцію України як основний суб'єкт забезпечення правопорядку в суспільстві, що, в свою чергу, створює в законодавчому полі деякі особливості, зокрема змістовного наповнення адміністративно-правового статусу відповідного підрозділу з протидії організованій злочинності, особливості нормативно-правового регулювання його діяльності як на міждержавному, так і внутрішньо правоохоронному рівнях.

Визначено поняття та надано характеристику сучасному стану організованої злочинності в Україні, охарактеризовано органи Національної поліції України як суб'єктів забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю, а також визначено нормативні засади такої діяльності. Досліджено поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України, завдання, функції, права й обов'язки таких підрозділів, а також визначено їх територіальну юрисдикцію. Охарактеризовано зарубіжний досвід функціонування підрозділів поліції щодо забезпечення реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та визначено шляхи удосконалення законодавства України щодо забезпечення функціонування підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, організована злочинність, протидія, державна політика, поліція, притягнення до відповідальності.

SUMMARY

Litvinov E.A. Administrative and legal status of organized crime units of the National Police of Ukraine. – *Qualifying scientific work as a manuscript.*

Dissertation for the degree of Candidate of Juridical Sciences in specialty 12.00.07 «Administrative Law and Process; financial law; Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2023.

The dissertation research is one of the first comprehensive studies in Ukraine of the administrative and legal status of the units for combating organized crime of the National Police of Ukraine during martial law and the beginning of Russia's full-scale invasion of Ukraine.

The author proves the position that organized crime as a socio-legal phenomenon reflects the content of any organized destructive influence of individual social groups on legal relations. The very essence of organized crime originates from those circumstances that increased the impossibility of committing criminal or any other offenses alone, and therefore needed to be simplified by attracting additional human resources.

It is substantiated that at the present stage of formation of Ukrainian statehood, the range of subjects of combating organized crime is quite wide, but in general, all the most significant and serious functions are assigned to the National Police of Ukraine as the main subject of ensuring law and order in society, which in turn creates some features in the legislative field, such as the subtleties of substantive filling of the administrative and legal status of the relevant unit for combating organized crime, peculiarities of legal regulation of its activities both at the interstate and domestic law enforcement levels.

The dissertation research characterizes the concept and current state of organized crime in Ukraine, characterizes the bodies of the National Police of Ukraine as a subject of ensuring the implementation of the state policy on combating organized crime, and establishes the normative principles of such activities. Separately, the author investigated concept and elements of the administrative and legal status of organized crime units of the National Police of Ukraine, tasks, functions, rights and duties of such units, as well as their territorial jurisdiction. At the same time, at the level of a separate section, the foreign experience of the functioning of police units to ensure the implementation of the state policy on combating organized crime is described and ways to improve the legislation of Ukraine to ensure the functioning of units for combating organized crime of the National Police of Ukraine are indicated.

Keywords: administrative and legal status, organized crime, counteraction, state policy, police, prosecution.